

Predgovor

Uvod

POVJESNIČARI vole obljetnice. Prošlo je već dvadeset i pet godina otkad je Nakladnička kuća Kalifornijskog sveučilišta (University of California Press) objavila *Antičku ekonomiju* Mosesa Finleyja, koja se temeljila na četrdeset i trećoj seriji Satherovih predavanja što ih je održao na Berkeleyu 1972. godine. Nijedna knjiga u ovom stoljeću nije imala tako velik utjecaj na studij grčke i rimske ekonomske povijesti, te je stoga bilo sasvim prikladno da nakladnik ponovno izda ovaj klasik za novu generaciju čitatelja. U predgovoru želim predstaviti novim čitateljima ovu knjigu tako što ću im dati predodžbu o njezinim intelektualnim korijenima, o načinu na koji je unaprijedila studij antičke ekonomije, te o tom kako su njezini argumenti izdržali četvrt stoljeća preispitivanja.

Antička ekonomska povijest razmjerno je mlado polje. Već davne 1817. August Böckh objavio je monumentalnu studiju o atenskoj političkoj ekonomiji, no ekonomska pitanja ušla su u glavnu struju klasičnih studija tek mnogo kasnije. Godine 1893. Karl Bücher, primjenjujući utjecajnu opću teoriju o ekonomskoj evoluciji na europsku povijest, predložio je tezu da su za Grčku i Rim bile karakteristične vrlo jednostavne, male, zatvorene kućne ekonomije usmjerene na samodostatnost i samo u vrlo ograničenim razmjerima uključene u razmjenu s drugim kućanstvima. Srednji vijek donio je uspon većih gradskih ekonomija, a šesnaesto stoljeće pojavu integriranih državnih ekonomija. Neki profesionalni povjesničari antike, osobito Eduard Meyer, bili su užasnuti tom teorijom i odlučno su tvrdili da je Bücher sve krivo shvatio: antičke ekonomije bile su zapravo mnogo nalik na one u modernom svijetu, samo poprilično manje. Meyer je tvrdio da "u povijesti Grčke, sedmo i šesto stoljeće pr. Kr. odgovara četrnaestom i petnaestom u modernom svijetu, a peto odgovara šesnaestom."¹